

«Plânlama» Dergisi, Kış 1962 Sayı: 2, s. 37:

NEJAT BENGÜL

Siyasal Bilgiler Fakültesi Doçentlerinden ve Devlet Plânlama Teşkilâtı Müşaviri Nejat Bengül 27 Ocak 1962 günü öldü. 35 yaşında idi.

Nejat Bengül'ün ölümü ile Türk düşünce hayatı gerçek bir aydın ve çok değerli bir iktisatçı, insanlar da büyük bir dost kaybettiler.

Bengül gerçek bir aydıydı. Çevremizde çok ender rastladığımız tipte bir aydın. İster değer tercihleri, ister teknik tahliller bahis konusu olsun, her durumda veya mesele karşısında, alışılmış fikirler dışında temel sorular sorabilen ve sonucu ne olursa olsun muhakemesini mantikî sınırlarına kadar ulaştırabilen bir düşünce yapısı vardı. Bu soruları sorabilecek ihata kabiliyetine, çevrenin veya çevrelerin beklediği cevaplar dışında hal tarzlarına ulaşmasına imkân verecek bilgi ve güvene ve bunu açıklama dürüstlüğüne ve cesaretine sahipti. Bu cesaretin bilinen ölçüler dışında değerlendirilmesi gerekir. Kalıplaşmış görüşlerin yerleştiği ve karşılıklı cephe aldığı bir düzende bağımsız bir düşünür olabilme cesaretidir bu. Bengül her durumda belli tepkiler gösteren ve bekleyenleri ve bunu kararlılık ölçüsü sayanları şaşırtırdı. Bengül'ün bir dünya görüşü ve tercihler sistemi vardır. Bu bakımdan büyük bir devamlılık göstermiştir. Fakat durumların izahı ve değerlerin gerçekleştirilmesi için ileri sürülen formüllerin yetersizliğini görürdü. Hayatı bir izah bir arama ve yaratma çabası içinde geçmiştir. Burada tek başarı yolunun ilmî düşüncenin oyun kaidelerine uymakta olduğuna inanırdı. Bengül'ün asıl devamlılığı buradadır. Hazır izahın, kolay çarenin rahatlığını değil, olayların vüs'atine uygun gerçek izah ve hal çareleri aramanın güç yolunu seçmiştir.

Bengül'ün meslek hayatı, seçtiği güç yolun tabii ve şuurlu bir

sonucudur. Mesele felsefî tercih safhasından çıkmış ve artık bir teknik arama haline gelmiştir. Bunun için iyi bir teknisyen olmak gerekir. Bengül iyi bir teknisyen olmak için büyük çaba göstermiş ve başarılı olmuştur. Fakat yaptıklarını hiç bir zaman yeterli saymamıştır. Matematiği en iyi bilen ve kullanan sosyal ilimcilerimizden biri olduğu halde devamlı olarak bu alandaki eksikliklerinden bahsetmiş ve bazan ümitsizliğe düşmüştür. İktisat düşüncemiz en iyi teknisyenlerinden birini kaybetmiştir.

Teknik bilgiler Bengül için insanî hedeflerin gerçekleşmesi maksadiyle yol aramada kullanılan düşünce âletleri olmuştur. Tahlillerini her zaman böyle bir perspektif içine yerleştirmeyi bilmiştir. Bengül için Türkiye insanlığın bir parçasıdır. İhmal edilmiş, özel bilgi ve ihtimam isteyen bir parçası. Bu topluluk içinde de ihmal edilmiş olanlar özel ilgi ve ihtimam isteyenler vardır. Az gelişmiş memleketlerde hızlı ve dengeli kalkınma kavramları ve bunun teknik tartışmaları arkasında işte bu insan sevgisi ve adalet duygusu devamlı olarak yaşamıştır.

Bengül cömert bir aydıdı. Öğrendiklerini paylaşmak ve etrafındakilerine iletmek isterdi her zaman. Amerika'da iken arkadaşlarına yazdığı mektuplardan düşüncesindeki gelişmenin bir tarihçesini çıkarmak mümkündür. Bilgisini şahsî kazanç ve prestij için kullanmayı sevmezdi. Forum'un kurucuları ve fikir önderleri arasındaydı. Adı en az bilinen Forumculardan biridir. Bunun sebebi çekingen oluşu değildir. Düşüncenin başarısı onu daha çok ilgilendirirdi.

İyi bir dost ve dürüst bir arkadaştı. Düşündüklerini açıkça söylerdi. Tenkidleri ile dürüst olmak ve yetişmek çabasında olanların en büyük yardımcısı idi. Kendini aldatmak istemiyenlerin vicdanı gibi idi. Çevresinde bu değerleri benimsemiş olan insanlar üzerinde büyük bir etkisi olmuştur.

Bengül iki yıl önce hastalandı. İki yıl düşünce ve ruh yapısının içinden gelen yıkıcı kuvvetlerle mücadele etti. Muhakeme ve iradesini bunun için kullandı. Korkunç ve trajik bir mücadeleydi bu. Fakat bu iki yıl boyunca Nejat Bengül olarak kalmayı bildi. Daha yorgun ve daha çekingen. Sonunda ölmeyi tercih etti. Herhalde başka yolu yoktu.

Ölümün tesellisi yoktur. Nejat'ı tanıyanlar için onsuz dünya, eksik bir hayat olacaktır.

Temennimiz Bengül'ün bıraktığı izin derin olması, ona benzeyenlerin, benzemek isteyenlerin sayısının artmasıdır.